

LESMODULE ZWERFAFVAL & AFVAL SCHEIDEN HANDLEIDING GROEP 7-8

Dit is de algemene handleiding bij de *lesmodule Zwerfafval & Afval scheiden*. Deze lesmodule is onderdeel van het brede educatieve aanbod op de website aandeslagmetafval.nl. Het complete educatieve aanbod bestaat uit een combinatie van digitale opdrachten en verdiepende activiteiten. Afhankelijk van factoren als voorkennis, gewenste werkvormen, tijdsinvestering en schoolbeleid kun je met verschillende onderdelen uit het educatieve aanbod zelf een les of project op maat samenstellen. Bijvoorbeeld eenmalig een uur, een (schoolbrede) projectweek of structureel aandacht voor zwerfafval en afvalscheiding op diverse momenten in een schooljaar. Het complete aanbod voor groep 7 en 8 vind je op aandeslagmetafval.nl/lesmateriaal/po78.

Aan de hand van de *lesmodule Zwerfafval & Afval scheiden* en de aanvullende lesmaterialen en activiteiten van *Aan de slag met afval* breiden je leerlingen hun kennis uit over zwerfafval: het afval dat op straat en in de natuur belandt, waar we met elkaar verantwoordelijk voor zijn. De leerlingen ontdekken wat de gevolgen van zwerfafval zijn, hoe ze zwerfafval kunnen voorkomen en hoe ze zwerfafval kunnen opruimen. Ook begrijpen de leerlingen hoe ze afval kunnen scheiden en waarom dit belangrijk is. Aan het eind van dit project weten de leerlingen hoe ze op een duurzame manier met hun afval kunnen omgaan.

Voor het omgaan met afval geldt: jong geleerd, is oud gedaan. Als kinderen leren dat ze verantwoordelijk zijn voor hun eigen afval, dan zullen ze later zorgvuldig met afval omgaan. Herhaling is belangrijk, wanneer je gedrag blijvend wilt veranderen. Eveneens belangrijk is dat de praktijk het geleerde ondersteunt: goede afvalfaciliteiten dus.

De *lesmodule Zwerfafval & Afval scheiden* op aandeslagmetafval.nl/lesmateriaal/po78lesmodule bestaat uit een klassikale introductie, online opdrachten en verdiepende activiteiten. Daarnaast biedt de site *Aan de slag met afval* verschillende educatieve extra's om het lesaanbod uit te breiden: het Zwerfafvalspel over afbraaktijden, de game Zwerfafval Battle en de KlasseBoekjes vol leuke puzzels rond het thema afval.

Aan de slag met afval is een initiatief van Nederland Schoon.

LEERDOELEN EN AANSLUITING CURRICULUM

LEERDOELEN

Het hoofddoel van het gehele educatieve aanbod op *Aan de slag met afval* is dat leerlingen op een aantrekkelijke en interactieve manier leren over:

- de gevolgen en het voorkomen van zwerfafval.
- het belang van afvalscheiding.

De leerlingen breiden:

- hun kennis uit over zwerfafval (wat is zwerfafval, afbraaktijden, oorzaken, gevolgen).
- hun kennis uit over verschillende soorten afval (plastic, papier, karton, blik, glas).
- hun kennis uit over het inzamelen en recyclen van afval (recycleproces, behoud grondstoffen).

De leerlingen weten:

- wat ze zelf kunnen doen om zwerfafval tegen te gaan.
- welk afval ze in hun gemeente gescheiden kunnen inzamelen.
- waar ze afval kunnen inleveren (inzamelpunten).

De leerlingen helpen:

- hun (groot)ouders en/of verzorgers bij het gescheiden inzamelen van afval.

Aan de slag met afval maakt de leerlingen bewust van hun eigen gedrag ten aanzien van (zwerf)afval en afvalscheiding en stimuleert hen hun gedrag indien nodig aan te passen.

AANSLUITING KERNDOELEN

Het educatieve aanbod sluit inhoudelijk aan op de volgende kerndoelen:

Oriëntatie op jezelf en de wereld

Mens en samenleving

35| De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

37| De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

39| De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Natuur en techniek

44| De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.

45| De leerlingen leren oplossingen voor technische problemen te ontwerpen, deze uit te voeren en te evalueren.

Je kunt de lesmaterialen van aandeslagmetafval.nl zowel ter vervanging als ter aanvulling van een methode-les gebruiken. Ook zijn er diverse mogelijkheden om met het materiaal aan te sluiten op de actualiteit. Denk aan een nieuwsbericht, of een evenement als de Landelijke Opschoondag en de World Cleanup Day.

AANSLUITING 21^E- EEUWSE VAARDIGHEDEN

Met *Aan de slag met afval* werken de leerlingen ook aan 21^e-eeuwse vaardigheden, met name samenwerken, probleem oplossend denken en creativiteit.

TIP

Op aandeslagmetafval.nl vind je een overzicht met NME-centra, die je kunt benaderen voor een gastles, excursie of een leskist. Daarnaast kun je via de site zoeken in de database van GroenGelinkt. Meer dan 100 lesmaterialen, excursies en gastlessen van gemeenten, NME-centra en andere organisaties gericht op natuur en duurzaamheid zijn verzameld in deze database.

LESONDERDELEN AAN DE SLAG MET AFVAL

Aan de slag met afval bestaat uit verschillende lesonderdelen voor in de klas. De digitale onderdelen kunnen bekeken worden op digibord, pc, laptop en tablet. Met de verschillende verdiepende activiteiten gaan leerlingen concreet aan de slag gaan met zwerfafval en afvalscheiding in hun directe omgeving. In onderstaand schema staan alle lesonderdelen benoemd met hun relevante eigenschappen. Zo stel je snel en gemakkelijk zelf je eigen les samen.

AANDACHTSPUNTEN

Enkele aandachtspunten bij het maken van een keuze:

- Zorg voor afwisseling in luisteren en zelf doen, zowel on- als offline.
- Laat beide thema's aan bod komen: zwerfafval voorkomen en afval scheiden en recycleren.
- Zoek vooraf op de website van je gemeente hoe de inzameling van afval is georganiseerd.

Introductieactiviteiten lesmodule *Zwerfafval & Afval scheiden*

	Wat	Werkvorm	Overig
1. Kringgesprek: een afvalzak vol! (15-45 minuten)	- Interactief gesprek over afval en afval scheiden - Gezamenlijk scheiden van afval uit de afvalbak	Klassikaal	Thema: Afval scheiden
2. Introductiefilmpje (15-45 minuten)	- Interactief gesprek over zwerfafval naar aanleiding van introductiefilmpje	Klassikaal	Thema: Zwerfafval Afval scheiden

Verdiepende activiteiten lesmodule *Zwerfafval & Afval scheiden*

	Wat	Werkvorm	Overig
3. Online opdracht: Zwerfafval	Afbraaktijdenquiz, beeldverhaal en waar/nietwaar-vragen	Klassikaal, individueel of in groepjes. Digibord nodig of per leerling/groepje een device	Thema: Zwerfafval en afbraaktijden
Online opdracht: Blik	Beeldverhaal, filmpje, mini-quiz	Klassikaal, individueel of in groepjes. Digibord nodig of per leerling/groepje een device	Thema: Blik
Online opdracht: Glas	Infographic met volgorde-opdracht, Sorteeropdracht: wat	Klassikaal, individueel of in groepjes.	Thema: Glas

	hoort wel/niet in de glasbak.	Digibord nodig of per leerling/groepje een device	
Online opdracht: Papier en karton	Waar / Niet waarstellingen	Klassikaal, individueel of in groepjes. Digibord nodig of per leerling/groepje een device	Thema: Papier en karton
Online opdracht: Plastic	Beeldverhaal en volgorde opdracht	Klassikaal, individueel of in groepjes. Digibord nodig of per leerling/groepje een device	Thema: Plastic
4. Verdiepende activiteit: verbeterplan (45-60 minuten)	De leerlingen bedenken manieren om de hoeveel afval in de schoolomgeving te verkleinen.	Individueel of in kleine groepjes	Thema: Zwerfafval Afval scheiden
5. Verdiepende activiteit: actie tegen afval (30-45 minuten)	De leerlingen maken een poster waarop ze duidelijk maken waarom en hoe afval gescheiden moet worden.	Individueel of in kleine groepjes	Thema: Afvalpreventie

Afsluitende activiteiten lesmodule Zwerfafval & Afval scheiden

	Wat	Werkvorm	Overig
6. Online Afvalquiz (15 -20 minuten)	De leerlingen beantwoorden vragen over zwerfafval en afval scheiden en testen zo de opgedane kennis.	Klassikaal, individueel of in groepjes. Digibord nodig of per leerling/groepje een device	Thema: Zwerfafval Afval scheiden
7. Reflectie aan de hand van stellingen (15 minuten)	Interactief gesprek aan de hand van stellingen over zwerfafval en afval scheiden.	Kringgesprek	Thema: Zwerfafval Afval scheiden
8. (School/bouwbrede) opschoonactie (60 minuten)	De leerlingen (en ouders) maken samen de omgeving van de school zwerfafvalvrij.	Buitenactiviteit	Thema: Zwerfafval School/bouwbrede activiteit met ouders

Aanvullende lesmaterialen Aan de slag met afval

Naast de lesmodule *Zwerfafval & Afval scheiden* biedt de site *Aan de slag met afval* ook nog andere lesmaterialen voor groep 7 en 8. Kijk hiervoor op aandeslagmetafval.nl/lesmateriaal/po78.

	Wat	Werkvorm	Overig
Afvalkoffer (duur van activiteiten varieert van 15-90 minuten)	Leerlingen kiezen een activiteit uit de koffer en gaan daarmee aan de slag. De Afvalkoffer is gratis te bestellen met de actiecode.	Klassikaal of in kleine groepjes	Thema: Zwerfafval Afval scheiden
Werkblad voor een uurtje afvalles (45-60 minuten)	De leerlingen maken opdrachten op het werkblad. Er is een werkblad per groep.	Klassikaal of individueel	Thema: Zwerfafval Afval scheiden Ook geschikt voor zelfstandig werken
Klasseboekje Afval	De leerlingen maken educatieve puzzels in een Klasseboekje.	Individueel	Thema: Zwerfafval Afval scheiden Zeer geschikt voor zelfstandig werken

Educatieve extra's Aan de slag met afval

Voor groep 7 en 8 biedt *Aan de slag met afval* ook nog een aantal leuke educatieve extra's.

	Wat	Werkvorm	Overig
Zwerfafvalspel	De leerlingen moeten zo snel mogelijk het afval aan de juiste afbraaktijden koppelen.	In teams of in tweetallen	Thema: Zwerfafval
Zwerfafval Battle	Al gamend gaan de leerlingen de strijd aan tegen zwerfafval.	Individueel of in tweetallen	Thema: Zwerfafval

LESINSTRUCTIE ONDERDELEN LESMODULE

De lesmodule bestaat uit verschillende zelf te kiezen lesonderdelen voor in de klas. In dit hoofdstuk vind je de lesinstructie per lesonderdeel.

INTRODUCTIEACTIVITEITEN

Kies een of meer introductieactiviteiten om de onderwerpen zwerfafval en afval scheiden in je groep te introduceren.

1. KRINGGESPREK: EEN AFVALZAK VOL! (15-45 MINUTEN)

NODIG

- De afvalbak vol met afval van een dag. Zorg in ieder geval voor de volgende items: papierafval, plastic verpakkingen en resten of schillen van fruit (appel/banaan/mandarijn).
- Vier lege (afval)bakken met schone zakken.
- Vier etiketten: een met een afbeelding van fruit, een met een afbeelding van papier, een met een afbeelding van plastic of PMD (plastic, blik en drankverpakkingen) en een met een afbeelding van een afvalzak. Maak de afbeelding zelf of gebruik de illustraties van de beeldbank (aandeslagmetafval.nl/beeldbank of aandeslagmetafval.nl/afvalbak-iconen).
- Plastic handschoenen en een plastic zak.

VOORBEREIDINGEN

- Laat de leerlingen in een kring zitten. Zet een tafel in het midden van de kring met daarop een lege plastic zak voor het verzamelde afval.

OPZET ACTIVITEIT

1. Spreid de lege plastic zak over de tafel en wijs de leerlingen op de volle afvalbak. Zijn zij ook benieuwd welk afval ze op een dag in de klas verzamelen? Trek een handschoen aan en leeg de afvalbak. Leg het afval stuk voor stuk op de tafel. Ga met de leerlingen in gesprek over de inhoud van de afvalbak aan de hand van de volgende vragen:

- Maken we samen veel afval?
- Wat voor afval hebben we allemaal? Wat zien jullie op tafel liggen?

2. Vraag de leerlingen hoe ze afval opruimen.

- Gaat alles bij elkaar in één afvalbak of doe je afval in aparte bakken?
- Hoe gaat het bij de leerlingen thuis? Ruimen ze daar afval op en hoe doen ze dit?
- Hebben ze thuis aparte bakken voor verschillende soorten afval of niet?

3. Laat de leerlingen vier stapels op de tafel maken. Een stapel voor papier, één voor plastic of PMD, één voor fruitresten en één voor restafval. Weten de leerlingen op welke stapel het afval moet? Gebruik eventueel de site afvalscheidingswijzer.nl als niemand het weet.

4. Plak samen met de leerlingen de etiketten op de vier lege afvalbakken. Bespreek waar het afval van is gemaakt en laat de leerlingen het in de goede afvalbak stoppen. Leg uit dat ze vanaf nu het afval gaan scheiden, zodat de materialen gebruikt kunnen worden om nieuwe producten te maken.

5. Bespreek eventueel welke nieuwe producten van het afval gemaakt kunnen worden.

Plastic → nieuwe plastic producten

Fruit → hier wordt compost van gemaakt

Papier → nieuw papier

2. INTRODUCTIEFILMPJE WAT DOE JIJ MET JE AFVAL? (15-45 MINUTEN)

NODIG

- Digibord met internetverbinding.

VOORBEREIDINGEN

- Zet het filmpje klaar op het digibord.

OPZET ACTIVITEIT

Het introductiefilmpje gaat over afval scheiden en zwerfafval. Een groepje kinderen viert een verjaardag. Ze hebben veel verpakkingsafval van de cadeaus en van het eten en drinken. Ze ruimen alles netjes gescheiden op om vervolgens naar het park te vertrekken om lekker een potje te voetballen. Hier worden ze geconfronteerd met rondslingerend zwerfafval.

Bespreek klassikaal het filmpje na.

- Welk afval scheiden de leerlingen thuis?
- Waar kunnen ze het gescheiden afval inleveren?
- Wat vinden ze van rondslingerend zwerfafval? Komen ze zelf wel eens zwerfafval tegen als ze buiten gaan spelen? En op welke plekken?
- Wat kunnen de leerlingen zelf doen om hun omgeving schoon te houden?

VERDIEPENDE ACTIVITEITEN

Kies een of meerdere verdiepende activiteiten om mee aan de slag te gaan. Er zijn vijf online opdrachten en twee offline opdrachten. De opdrachten gaan over zwerfafval, het scheiden en recyclen van afval en afvalpreventie.

3. ONLINE OPDRACHTEN: ZWERFAFVAL EN AFVALSOORTEN (30-40 MINUTEN)

NODIG

- Digibord of tablet(s) met internetverbinding.

VOORBEREIDINGEN

- Zet de online afvalopdrachten klaar op het digibord of de tablets.

OPZET ACTIVITEIT

De leerlingen maken individueel of in tweetallen vijf online opdrachten over zwerfafval en het scheiden en recyclen van verschillende afvalsoorten (blik, glas, papier en karton, plastic).

1. Een afbraaktijdenquiz over veelvoorkomend zwerfafval.
2. Quizvragen over het productie- en recycleproces van blik
3. Een volgorde- en sorteeropdracht over het scheiden en recyclen van glas.
4. Een stellingenopdracht over het scheiden van papier en karton.
5. Een volgordeopdracht over het recycleproces van plastic.

4. VERBETERPLAN (45-60 MINUTEN)

DOEL

De leerlingen hebben geïnventariseerd hoe het gesteld is met zwerfafval in hun directe omgeving. Daarna ontwikkelen ze een verbeterplan dat kan leiden tot minder zwerfafval. Ook denken de leerlingen na over efficiëntere vormen van verpakken van producten.

TOELICHTING

De leerlingen kunnen deze opdracht zelfstandig uitvoeren in tweetallen, kleine groepjes of individueel.

NODIG

- Per groepje/leerling leerlingenblad (zie pagina 11-12)

OPZET ACTIVITEIT

1. De leerlingen brengen eerst de huidige situatie in kaart. Daarna maken ze een verbeterplan voor het zwerfafval in de buurt. In dit plan beschrijven ze ook manieren om producten efficiënter te verpakken. De leerlingen kunnen zelfstandig werken aan de hand van het leerlingenblad bij deze activiteit.
3. Laat de leerlingen hun verbeterplan presenteren aan de rest van de klas. Laat de (leukste) plannen eventueel ook presenteren aan de directie.

5. ACTIE TEGEN AFVAL (45-60 MINUTEN)

DOEL

Aan het einde van deze opdracht hebben leerlingen onderzoek gedaan naar het scheiden van afval en weten ze waarom en hoe ze op een correcte manier afval kunnen scheiden. Ze verwerken deze informatie in een poster.

TOELICHTING

- In deze activiteit staat het verzamelen van informatie over het scheiden van afval centraal. De leerlingen gaan op zelf op onderzoek uit en verwerken de gevonden informatie in een poster. Op deze poster leggen ze uit welk verpakkingsafval gescheiden moet worden en op welke manier het afval moet worden ingezameld. De leerlingen kunnen deze opdracht zelfstandig uitvoeren in tweetallen, kleine groepjes of individueel.
- Welke afvalsoorten gescheiden ingezameld kunnen worden, verschilt per gemeente. Kijk op de gemeentesite waar de leerlingen de benodigde informatie kunnen vinden.

NODIG

- Per groepje/leerling leerlingenblad
- Witte A3-vellen papier (2 per leerling/groepje).
- Potloden, dikke en dunne stiften, scharen en lijm.
- Een paar tijdschriften en supermarktfolders.
- Computers en printmogelijkheden.

OPZET ACTIVITEIT

1. Laat de leerlingen een of meerdere infographics bekijken over het recyclen van plastic of het recyclen van glas. Er zijn verschillende infographics in de beeldbank (aandeslagmetafval.nl/beeldbank). Bespreek de voordelen van recyclen: er zijn minder nieuwe grondstoffen nodig en er hoeft minder afval verwerkt te worden. Om goed te kunnen recyclen is het belangrijk dat de mensen hun afval zoveel mogelijk gescheiden inzamelen.

2. Laat de leerlingen onderzoeken hoe het afval scheiden in hun gemeente is geregeld. Ze verwerken de gevonden informatie op een poster. Op deze poster laten ze ook zien waarom het belangrijk is om afval gescheiden in te zamelen. De leerlingen kunnen zelfstandig werken aan de hand van het leerlingenblad bij deze activiteit.

3. Laat de leerlingen hun posters presenteren aan de rest van de klas. Bespreek de posters aan de hand van de volgende punten:

- Is de boodschap positief geformuleerd?
- Kun je goed zien wat de bedoeling is?

4. Hang de posters op in de klas of in de school, zodat iedereen ze kan zien.

GROEP 7-8 WERKBLAD

Verbeterplan

Je gaat op onderzoek uit op en om de school. Hoe is het daar met het zwerfafval? Daarna maak je een verbeterplan. Ook denk je na over manieren om producten anders te verpakken zodat er minder verpakkingsafval komt.

STAP 1: HUIDIGE SITUATIE: WAT ZIE JE?

Kijk goed om je heen. Op het schoolplein en in de buurt van de school. Beantwoord deze vragen:

- Hoe ziet jullie schoolplein eruit? Ligt daar veel zwerfafval? Hoeveel en waar ongeveer?
- Wat doet de school eraan om zwerfafval te voorkomen?
- Hoe ziet de omgeving van de school eruit? Ligt daar veel zwerfafval of juist niet?
- Zijn er genoeg afvalbakken? Staan de afvalbakken op een logische plek? Kun je ze goed zien?
- Welk zwerfafval zie je het meeste?

STAP 2: WAT VIND JE ERVAN?

Geef je mening. Kan er iets verbeterd worden?

- Wat vind je van het zwerfafval op en om de school? Wat voor gevoel krijg je van het zwerfafval?
- Wat kan er verbeterd worden? Moeten er bijvoorbeeld meer of andere afvalbakken komen? Hoe kun je er voor zorgen dat de afvalbakken goed opvallen?
- Wie moeten er iets verbeteren?
- Wat doe je zelf om zwerfafval te voorkomen en wat kun je zelf verbeteren?

STAP 3: SPECIALE AANDACHT: VERPAKKINGEN

Eten, speelgoed en huishoudelijke apparaten zoals computers of broodroosters zitten in een verpakking als je ze koopt. Dat is om het product te beschermen tegen deuken en krassen. Het product moet namelijk heel zijn als je het koopt. Het verpakken van een product is ook om ervoor te zorgen dat iets langer goed blijft, bijvoorbeeld bij etenswaren.

Verpakkingen hebben een duidelijke functie, maar sommige producten zijn misschien een beetje overdreven goed verpakt. Die hebben bijvoorbeeld wel twee papiertjes. Of heel veel schuimverpakking of plastic. En soms hebben producten dit allemaal tegelijk! En plastic én een schuimverpakking én karton!

Bedenk voor de volgende producten een nieuwe inpakmanier waardoor je minder afval hebt.

Let op! Denk goed na en wees creatief, want mensen moeten het willen kopen.

- Kauwgom (zit nu in een doordrukstrip met een kartonnetje erom).
- Chocolaatjes (zitten nu in een papiertje in een doosje met een plastic verpakking eromheen).
- Kleine pakjes drinken (zitten nu in een kartonnetje met een plastic verpakking eromheen).
- Zes appels (zitten nu in een kartonnen bakje met een plastic omhulsel).
- Een 6-pack met blikjes (zit vaak plastic omheen).
- Een komkommer in plastic

Heb je zelf nog een voorbeeld van een product waar heel veel verschillende verpakkingen omheen zitten? Denk aan wat je allemaal in de supermarkt kunt vinden.

STAP 4: ACTIEPLAN

Verwerk nu jullie antwoorden in een rapportage en bedenk een geschikt verbeterplan.

Bedenk een actie om zwerfafval te verminderen op het schoolplein én in de omgeving van de school. Ga ook in op het anders verpakken van producten zodat er minder verpakkingsafval ontstaat.

Je zou deze indeling kunnen gebruiken om het plan op te stellen

Paragraaf 1: Hoe ziet het er nu uit?

Paragraaf 2: Wat vind ik ervan?

Paragraaf 3: Wat kan er verbeterd worden?

Paragraaf 4: Wie moeten er iets verbeteren?

Paragraaf 5: Wat kun je zelf verbeteren?

Paragraaf 6: Welke ideeën heb je om producten anders te verpakken?

KLAAR?

Presenteer je plan aan je klasgenoten. Vraag tips en tops en verwerk deze in je verbeterplan.

Als je dit gedaan hebt, presenteer je je verbeterplan aan de directie van je school.

GROEP 7-8 WERKBLAD

Actie tegen afval

Waarom is het scheiden van afval zo belangrijk en hoe zorgen we er nou met elkaar voor dat iedereen zijn afval op de goede manier inzamelt?

NODIG

- Twee witte A3-vellen papier.
- Potloden, dikke en dunne stiften, een schaar en lijm.
- Een paar tijdschriften en supermarktfolders.
- Een computer en een printer.

STAP 1: INFORMATIE ZOEKEN

Ga op onderzoek uit en probeer erachter te komen op welke manier mensen het beste hun afval kunnen scheiden in de gemeente waar jij woont. Denk eraan dat er veel verschillende soorten afval zijn. Let op: in elke gemeente kan het anders zijn, dus kijk op de site van je eigen gemeente hoe het is geregeld.

STAP 2: INFORMATIE ORDENEN

Heb je alle informatie gevonden? Vat deze dan samen. Schrijf alle belangrijke woorden op. Zo kan je zien wat je hebt ontdekt in je onderzoek.

STAP 3: POSTER MAKEN

Maak nu een poster waarop je op een slimme en duidelijke manier laat zien waar en hoe mensen in jullie gemeente hun afval weg kunnen gooien. Je mag de poster helemaal tekenen, maar je kunt ook de computer gebruiken en online een poster maken. Je kunt hiervoor ook de beeldbank van aandeslagmetafval.nl gebruiken. Maak op de poster ook duidelijk waarom het belangrijk is afval gescheiden in te zamelen.

KLAAR?

Presenteer je poster aan de klas, zodat iedereen kan zien wat de beste manier is om afval te scheiden.

AFSLUITENDE ACTIVITEITEN

6. ONLINE AFVALQUIZ (15-20 MINUTEN)

NODIG

- Digibord of tablet(s) met internetverbinding.

VOORBEREIDINGEN

- Zet de afvalquiz klaar op het digibord.

OPZET ACTIVITEIT

Doe samen met de leerlingen de afvalquiz op het digibord. Selecteer de gewenste categorieën en beantwoord de vragen. Hoeveel vragen hebben de leerlingen goed?

7. REFLECTIE AAN DE HAND VAN STELLINGEN (20-30 MINUTEN)

NODIG

- Overzicht met stellingen.

OPZET ACTIVITEIT

1. Voer een discussie over een of meer stellingen over (zwerf)afval. Verzamel de leerlingen in het midden van het lokaal. Lees een voor een de stellingen voor. De leerlingen kunnen het 'eens' of 'oneens' zijn met een stelling. Na iedere stelling bepalen ze (individueel) wat hun mening erover is. Vervolgens laten zij fysiek zien of ze het 'eens' of 'oneens' zijn door aan een bepaalde kant van de ruimte te gaan staan. Spreek met de kinderen af welke kant van de ruimte 'eens' of 'oneens' betekent. Benadruk dat er geen foute antwoorden zijn. Iedere mening is goed. Vraag na iedere stelling aan enkele leerlingen of zij hun mening willen toelichten. Afhankelijk van de beschikbare tijd, het niveau en de leeftijd van de leerlingen kun je een keuze maken uit onderstaande stellingen.

STELLINGEN OVER ZWERFAFVAL

- Ik gooi nooit afval op straat.
- Ik gooi mijn afval gewoon op straat. Het is de taak van de vuilnisophaaldienst om dat op te ruimen.
- Afval is vies. Dus als ik geen afvalbak zie, dan gooi ik mijn afval op straat.
- Ik vind het niet stoer om mijn afval in een afvalbak te gooien.
- In een omgeving waar veel zwerfafval ligt, voel ik mij onveilig.
- Ik vind het goed dat je een boete kunt krijgen als je afval op straat gooit.
- De straat waarin ik woon, vind ik schoon.
- Ik vind het belangrijk om in een schone stad te wonen.
- Ik ruim af en toe zwerfafval van anderen op.
- Ik voel mij verantwoordelijk voor het schoonhouden van mijn omgeving.
- Ik vind het gezellig om met veel mensen tegelijk zwerfafval op te ruimen.
- Ik vind het belachelijk als iemand iets op straat gooit en zeg daar dan ook wat van.

STELLINGEN OVER AFVAL SCHEIDEN EN RECYCLLEN

- Ik kijk meestal of ik afval nog kan gebruiken. Zo gebruik ik een glazen potje bijvoorbeeld om mijn pennen in te zetten of een lege broodzak als boterhamzakje.
- Ik probeer zelf te letten op de hoeveelheid afval die ik maak. Het is voor mij bijvoorbeeld een kleine moeite om een beker mee naar school te nemen in plaats van een pakje drinken.
- Ik gebruik een plastic tas meestal meerdere keren.
- Ik vind het te veel moeite om verschillende soorten af te scheiden. Ik gooi gewoon alles bij elkaar in één afvalbak

2. Vertel de leerlingen dat jullie tijdens een volgende les samen met andere klassen de buurt van de school zwerfafvalvrij gaan maken tijdens een opschoonactie. Gebruik de lesactiviteiten om toe te lichten waarom zwerfafval niet hoort op straat. Bespreek ook de voordelen van een schone omgeving voor mens en dier.

6. (SCHOOL/BOUWBREDE) OPSCHOONACTIE (60 MINUTEN)

NODIG

- Vuilniszakken, eventueel handschoenen en grijpers.
- Als je je school aanmeldt via supportervanschoon.nl en een actie aanmeldt, kun je (gratis) materialen bestellen om veilig de buurt op te schonen.

VOORBEREIDINGEN

Inventariseer hoeveel groepen leerlingen, ouders en collega's mee willen doen. Meld je school aan als supporter van schoon op supportervanschoon.nl. Dit is ook handig als je de laatste nieuwtjes, handige tips en inspirerende verhalen wilt ontvangen.

OPZET ACTIVITEIT

1. Bespreek met de leerlingen en ouders wat het doel is van de Opschoonactie. Laat enkele ouders foto's maken en deel de resultaten op de schoolwebsite of in de nieuwsbrief.

2. Maak afspraken over:

- Het schoon te maken gebied. Verdeel de groepjes over deelgebieden rond de school.
- De materialen. Geef elk groepje handschoenen, een vuilniszak en eventueel een grijper.
- De begeleiding van de jongste leerlingen.
- De tijd waarop iedereen weer terug is.
- Waar en hoe het afval ingeleverd moet worden.

Een Opschoonactie kun je op elk moment in het schooljaar doen, maar rond de Landelijke Opschoondag eind maart steken leerlingen en leerkrachten in heel Nederland de handen uit de mouwen. Daarnaast vormt deze activiteit ook een mooi startpunt voor het adopteren van een klein schoongebied rond de school. Het adopteren van een gebied betekent dat je voortaan een vast stukje straat of park met de klas of de school schoonhoudt. Wil je ook aan anderen laten zien welk gebied jullie schoonhouden? Geef dit dan aan op de kaart van Supporter van Schoon.

AFZENDER 'AAN DE SLAG MET AFVAL'

NEDERLAND SCHOON

Een Nederland vrij van zwerfafval is belangrijk voor mens, dier en milieu. Nederland Schoon werkt daarom al ruim 25 jaar intensief samen met bedrijven, burgers, maatschappelijke instanties en overheid om zwerfafval aan te pakken en ervoor te zorgen dat een schone omgeving de norm wordt en blijft. Door middel van onderzoeken, samenwerkingen, het delen van kennis en het geven van advies, wordt niet alleen meer bewustwording, maar ook gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel gecreëerd. Een voorbeeld van deze aanpak is Supporter van Schoon, een landelijk initiatief dat mensen verenigt en activeert om zo een grotere vuist tegen zwerfafval te maken. Ga voor meer informatie naar nederlandschoon.nl, supportervanschoon.nl of aandeslagmetafval.nl.

Nederland Schoon heeft een webshop (webshop.supportervanschoon.nl) met aansprekende campagne middelen, handige opruimmaterialen en een educatieplatform (aandeslagmetafval.nl).

Als je in de klas aandacht besteedt aan een schone leefomgeving, ben je al een echte Supporter van Schoon. Meld je (school) daarom aan als Supporter van Schoon via supportervanschoon.nl/kaart. Dat is handig als je:

- wilt weten waar bij jou in de buurt acties plaatsvinden óf zelf een actie wilt organiseren.
- (gratis) actiematerialen wilt bestellen in onze webshop.
- mee wilt doen aan leuke Supporter van Schoon acties.
- de laatste nieuwtjes, handige tips en inspirerende verhalen wilt ontvangen.

ZWERFAFVAL

Zwerfafval is al het afval dat op straat of in de natuur rondslingert. Het is daar bewust of onbewust door mensen weggegooid of achtergelaten. De meest voorkomende soorten zwerfafval zijn: sigarettenpeuken, kauwgom, fruitafval, allerlei verpakking en bonnetjes. De afbraaktijd van zwerfafval is afhankelijk van het materiaal en de omstandigheden. Van minimaal 2 jaar voor een bananenschil tot voor altijd voor plastic.

INZAMELING EN RECYCLING VAN AFVAL

Bewust omgaan met afval neemt een steeds belangrijkere rol in. Dat zie je in de politiek, bij gemeentes en huishoudens. In de praktijk zie je dat bijvoorbeeld ook terug in de inrichting van openbare ruimtes. Op steeds meer stations en in winkelgebieden staan afvalbakken voor verschillende afvalstromen. Voor de inzameling en recycling geldt dat een gemeente zelf bepaalt hoe ze de inzameling van afval organiseert en welke middelen ze daarbij inzet. Een stad zal andere keuzes maken dan een dorp. Het zorgt ervoor dat de inzameling van afval in Nederland niet overal hetzelfde is. Ook zijn er gemeentes die het afval nascheiden; dan worden de materialen naderhand uit het restafval gehaald. Hoe een gemeente de inzameling en recycling van afval organiseert is dus overal verschillend geregeld. De gemeente informeert burgers hierover. Informatie over het scheiden van afval is altijd te vinden op de site van de gemeente.

Vaak biedt de gemeente hulp bij het organiseren van afvalscheiding op school. Neem hiervoor contact op met de gemeente en vraag naar de mogelijkheden. Kijk voor informatie ook op de website Slim met schoolafval (slimmetschoolafval.nl).